

Byn dog när storbolaget köpte sågen

Vakern ligger i Järna kommun i sydvästra Dalarna. Det är 23 km till närmaste tätorten Vansbro och ett par mil söder ut till Lesjöfors i Värmland. Byn ligger vid den långsmala sjön Vakern alldeles invid den nedlagda järnvägen Vansbro – Filipstad.

Det var på 1890-talet när järnvägen mellan Kristinehamn och Mora drogs längs Vakarsjön som ett par företagsamma personer från grannkommunen Äppelbo anlade ett sågverk vid sjön. Ett litet samhälle växte upp på kort tid och i den intilliggande skogen slog kolare sig ned. Virke flottades genom Vakarsjön under våren och sommaren samt forslades med häst under vintern. Skolhuset i Vakern byggdes 1910.

Ett par framgångsrika affärsmän köpte sågverket 1918, byggde ut det och anlade samtidigt fem ugnar för tjärbränning. Fler stugor byggdes, folk från alla håll strömmade till. Vid sågen och kolugnarna förekom skiftesgång. En fackförening bildades för arbetare och en nykterhetsloge samlade ett femtital medlemmar med skolläraren i spetsen.

1943 blev det landsvägen mellan Vakern och Eldforsen, den närmaste större byn. Den 16 km långa landsvägen blev till tack vare ett statsbidrag på 200 000 kr. Äntligen var hästskjutsarnas tid förbi även i Vakern. Kort därefter kom elektrisk belysning till byn och en Konsumbutik öppnades 1947.

Men det var också under 1940-talet som grunderna för byns fortsatta existens försvann. Sågverket inköptes av Uddeholmsbolaget som sålde maskinerna och skrotade ned resten av anläggningen. Stora Kopparbergs Bergslags AB fortsatte dock skogsbruket ända fram till rationaliseringarna i början av sextiotalet.

Järnvägsstationen blev obemannad 1960, Konsumbutiken försvann 1962, skolan lades ned och byns barn och ungdomar flyttade till större samhällen. Den kyrkliga syföreningen för byns fruar förde länge en tynande tillvaro men försvann även den. Pensionärerna flyttade till pensionärlägenheter i Vansbro, skogsarbetarna till Borlänge och Domnarvet.

Förra året lades järnvägen ned men då hade redan ödebyn återupplivats av Hilmer och Ingrid Estbergers bosättning i det gamla stationshuset.

Avskrift av tidningsurklipp från Dagens Nyheter 10 juli 1970.